

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

24. oktoober 2000*

Ajutised dumpinguvastased ja tasakaalustavad tollimaksud – Tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe – Ühenduse lepinguväline vastutus

Kohtuasjas T-178/98,

Fresh Marine Company AS, asukoht Trondheim (Norra), keda esindavad advokaadid J.-F. Bellis ja B. Servais, Brüssel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, advokaadibüroo J. Loesch, 11 rue Goethe,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunik V. Kreuzschitz ja õigustalituse ametnik N. Khan, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kostja,

mille esemeks on nõue hüvitada väidetav kahju, mis tuleneb komisjoni 16. detsembri 1997. aasta määrusest (EÜ) nr 2529/97, millega kehtestatakse Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe impordi suhtes ajutised dumpinguvastased ja tasakaalustavad tollimaksud (EÜT 1997, L 346, lk 63),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS

(kolmas koda laiendatud koosseisus)

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud J. Azizi, R. M. Moura Ramos, M. Jaeger ja P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik J. Palacio González,

võttes arvesse kirjalikku menetlust ja seejärel 10. mail 2000. aastal toimunud kohtuistungit,

on teinud järgmise

otsuse

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Vaidluse õiguslik ja faktiline raamistik

- 1 Hageja on äriühing, mis on asutatud Norra õiguse alusel 1992. aastal ja tegeleb tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe müügiga.
- 2 Pärast Scottish Salmon Growers' Association Ltd-It ja Shetland Salmon Farmers' Association'ilt nende liikmete nimel kaebuste saamist 1996. aasta juulis teatas komisjon 31. augustil 1996. aastal Euroopa Ühenduste Teatajas avaldatud kahes eraldi teatises dumpinguvastase ja subsiidiumidevastase menetluse algatamisest seoses Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhega (EÜT 1996, C 253, lk 18 ja 20).
- 3 Komisjon otsis ja kontrollis kogu teavet, mida peeti lõppjäreldest tegemiseks vajalikuks. Uurimise tulemusena leidis komisjon, et kaebustes kirjeldatud dumpinguhinnaga impordi ja subsiidiumide kahjuliku mõju kõrvaldamiseks on vaja kehtestada lõplikud dumpinguvastased ja tasakaalustavad meetmed.
- 4 Pärast seda, kui hagejale oli komisjoni järeldest teatatud, tegi ta 17. juunil 1997. aastal ettepaneku võtta kohustusi vastavalt nõukogu 22. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ) nr 384/96 kaitse kohta dumpinguhinnaga impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Ühenduse liikmed (EÜT 1996, L 56, lk 1; ELT eriväljaanne 11/10, lk 45) artiklile 8 ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta määruse (EÜ) nr 3284/94 kaitse kohta subsideeritud impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Ühenduse liikmed (EÜT 1994, L 349, lk 22) artiklile 10. Muu hulgas võttis hageja kohustuse, et tema eksporditava tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe (roogitud, peaga) keskmine kvartaalne hind ei oleks alla 3.25 eküü kilogrammi kohta ja et iga üksiku tehingu puhul ei oleks hind alla 85% ülalnimetatud keskmise miinimumhinna, v.a erandjuhtudel, ega ületaks 2% asjaomase kvartali jooksul ühendusse müüdü üldkogusest. Lisaks kohustus hageja teavitama komisjoni igas kvartalis kooskõlas kohustusliku tehnilise kirjeldusega igast tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe müügist temaga mitteseotud kliendile ühenduses.
- 5 26. septembri 1997. aasta otsuses 97/634/EÜ, millega kiidetakse heaks kohustused, mille võtmiseks tehti ettepanek seoses Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe impordi puudutava dumpinguvastase ja subsiidiumidevastase menetlusega (EÜT 1997, L 267, lk 81), kiitis komisjon heaks mitmete Norra tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe eksportijate, sealhulgas hageja võetud hinnakohustused. Dumpinguvastane ja subsiidiumidevastane menetlus nende eksportijate suhtes lõpetati. Hageja hinnakohustus jõustus 1. juulil 1997. aastal.
- 6 Samal päeval võttis nõukogu vastu 26. septembri 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1890/97, millega kehtestatakse lõplik dumpinguvastane tollimaks Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe impordi suhtes (EÜT 1997, L 267, lk 1), ja 26. septembri 1997. aasta määruse (EÜ) nr 1891/97, millega kehtestatakse lõplik tasakaalustav tollimaks Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi

väärislõhe impordi suhtes (EÜT 1997, L 267, lk 19). Mõlema määruse artikli 1 lõike 2 kohaselt oli hageja toodetud Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe import ühendusse vabastatud neist tollimaksudest seoses sellega, et komisjon kiitis hageja võetud hinnakohustused heaks.

- 7 22. oktoobril 1997. aastal saatis hageja komisjonile aruande kogu tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe ekspordi kohta ühendusse 1997. aasta kolmandas kvartalis (edaspidi „1997. aasta oktoobri aruanne“).
- 8 16. detsembril 1997. aastal võttis komisjon nõukogu määruse nr 384/96 ja nõukogu 6. oktoobri 1997. aasta määruse (EÜ) nr 2026/97 kaitse kohta subsideeritud impordi eest riikidest, mis ei ole Euroopa Ühenduse liikmed (EÜT 1997, L 288, lk 1; ELT eriväljaanne 11/10, lk 78) alusel vastu 16. detsembri 1997. aasta määruse (EÜ) nr 2529/97, millega kehtestatakse ajutine dumpinguvastane ja tasakaalustav tollimaks Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe impordi suhtes (EÜT 1997, L 346, lk 63). Selle määrusega kehtestati hageja toodetud Norrast pärit tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe ühendusse suunatud impordi suhtes ajutine dumpinguvastane tollimaks 0.32 eküüd kilogrammi kohta ja ajutine tasakaalustav tollimaks 3,8% neljakuuliseks perioodiks alates 18. detsembrist 1997 (artiklid 1 ja 2) ning kõrvaldati hageja nimi otsuse 97/634 lisast, milles olid loetletud äriühingud, kelle hinnakohustustega nõustuti (artikkel 5). Määrus jõustus 18. detsembril 1997. aastal. Selle rakendusperioodiks oli määratud neli kuud (artikkel 6). Asjaomastel isikutel paluti esitada oma kirjalikud seisukohad ja taotleda ärakuulamist komisjoni poolt ühe kuu jooksul alates määruse jõustumise kuupäevast, s.o hiljemalt 17. jaanuariks 1998 (artikkel 4).
- 9 19. detsembri 1997. aasta kirjas teavitas komisjon hagejat olulistest faktidest ja kaalutlustest, mille põhjal tema suhtes ajutised tollimaksud kehtestati. Selles öeldi, et 1997. aasta oktoobri aruandes esitatud andmete analüüs on näidanud, et hageja on ekspordinud tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhet (roogitud, peaga) keskmise kilohinnaga 3.22 eküüd ehk hinnaga, mis on madalam, kui 17. juunil 1997. aasta kohustuses sätestatud keskmine miinimumhind, ja see andis komisjonile alust arvata, et hageja ei ole seda hinnakohustust järginud. Kirjale oli lisatud koopia andmetest, mille alusel komisjon sellele järeldusele jõudis.
- 10 22. detsembri 1997. aasta faksiteates kaebas hageja, et komisjon oli muutnud 1997. aasta oktoobri aruannet, kustutades mitmeid ridu, mis pidid tühistama vigu sisaldavaid ridu. Juhtides tähelepanu sellele, et ta oli alates määruse nr 2529/97 jõustumisest peatanud kogu ekspordi ühendusse, mille tõttu ta kannab märkimisväärset kahju, palus hageja tema suhtes kehtestatud sanktsioonid kohe tühistada.
- 11 5. jaanuari 1998. aasta kirjas selgitas komisjon hagejale põhjuseid, miks ta otsustas kustutada 1997. aasta oktoobri aruandes mitmed read, mis sisaldasid koguseid ja arve, mille ees oli miinusmärk ja mida selgituste puudumise tõttu aruandes ei olnud

võimalik vastavate arvetega tasaarveldada. Komisjon lisas, et kui hageja esitaks õigel ajal nõuetekohase aruande, millest ilmneb, et kõik 1997. aasta kolmandas kvartalis sooritatud müügitehingud, millest on kreditarved maha arvatud, olid keskmiselt üle miinimumhinna, siis on komisjon valmis oma seisukohta muutma. Komisjon rõhutas veel kord määrusega 2529/97 kehtestatud tollimaksude ajutist olemust ja juhtis hageja tähelepanu sellele, et ta oleks võinud jätkata ühendusse eksportimist, esitades liikmesriikide pädevatele tolliasutustele nõuetekohase tagatise oma tarneklausli DDP (tarnitud, toll tasutud) kohaselt toimuva müügi kohta.

- 12 6. jaanuaril 1998 saatis hageja komisjonile 1997. aasta oktoobri aruande muudetud versiooni.
- 13 7. jaanuari 1998. aasta kirjas esitas hageja komisjoni palvel lisaselgitusi seoses 1997. aasta oktoobri aruande algse versiooni mõningate ridadega, mis sisaldasid mitmeid negatiivseid arve.
- 14 8. jaanuaril 1998. aastal saatis komisjon hagejale aruande parandatud muudetud versiooni, mida oli hageja poolt eelmisel päeval antud selgituste kohaselt täiendatud. Hagejal paluti teavitada komisjoni kirjalikult, kas ta nõustub uue versiooni sisuga.
- 15 9. jaanuari 1998. aasta faksiteates teavitas hageja komisjoni, et ta nõustub 1997. aasta oktoobri aruande uue, muudetud versiooni sisuga. Kinnitades, et tal ei ole antud asjas lisamärkusi, ja korrates, et ta kannab märkimisväärset kahju, nõudis hageja olukorra lahendamist ja ajutiste tollimaksude tühistamist enne, kui lõpeb määruses nr 2529/97 kehtestatud periood, mille jooksul huvitatud isikud saavad oma seisukohti esitada.
- 16 Samal päeval esitas hageja esindaja komisjonile sama taotluse, tuginedes sellele, et nüüd oli selge, et tema klient ei rikkunud hinnakohustust ning tal ei ole lisamärkusi.
- 17 12. jaanuari 1998. aasta faksiteates kordas hageja esindaja oma taotlust.
- 18 26. ja 27. jaanuaril 1998. aastal viisid komisjoni töötajad hageja ruumides läbi uurimise.
- 19 30. jaanuari 1998. aasta kirjas teatas komisjon hagejale, et on nüüdseks seisukohal, et hageja järgis 1997. aasta kolmandas kvartalis lõhe (roogitud, peaga) suhtes võetud hinnakohustuses sätestatud minimaalset ekspordihinda ja et seetõttu pole põhjust arvata, et hinnakohustust on rikutud.
- 20 2. veebruari 1998. aasta kirjas teatas komisjon hagejale, et ta kavatses esitada nõukogule ettepaneku mitte kehtestada lõplikke tollimakse ja et järelkult ei tohiks määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutisi tollimakse kinnitada. Komisjon lisas, et määruse nr 384/96 artikli 10 lõike 2 kohaselt vabastatakse ajutiste tollimaksudena tasutud summad tingimusel, et puudub nõukogu otsus nende täieliku või osalise sissenõudmise kohta.

- 21 23. märtsil 1998 võttis komisjon vastu määruse (EÜ) nr 651/98, millega muudetakse määruseid nr 1890/97, 1891/97 ja 2529/97 ning otsust 97/634 (EÜT 1998, L 88, lk 31). Määrusega nr 651/98 tühistati määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutised dumpinguvastased ja tasakaalustavad tollimaksud ulatuses, mis puudutas hageja toodete importi (artikli 1 lõige 1). Lisaks taastati hageja võetud hinnakohustus alates 25. märtsist 1998 (artiklid 2 ja 4).

Menetlus

- 22 27. oktoobril 1998. aastal Esimese Astme Kohtu kantseleisse saabunud dokumendiga algatas hageja käesoleva menetluse.
- 23 Pärast ettekandja-kohtuniku ettekande ärakuulamist otsustas Esimese Astme Kohus avada suulise menetluse ja paluda pooltel menetluse korraldamise meetmete raames vastata küsimustele kirjalikult.
- 24 Pooled esitasid suulised argumendid ja vastasid Esimese Astme Kohtu esitatud küsimustele 10. mail 2000. aastal toimunud kohtuistungil.

Poolte nõuded

- 25 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:
- kohustada komisjoni heastama määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutiste meetmete võtmise tõttu hagejale tekitatud kahju 2 115 000 Norra krooni;
 - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 26 Kostja palub Esimese Astme Kohtul:
- jätta hagi vastuvõetamatus tõttu läbi vaatamata või teise võimalusena põhjendamatus tõttu rahuldamata;
 - mõista kohtukulud välja hagejalt.

Vastuvõetavus

- 27 Ehkki komisjon ei esitanud Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 114 lõike 1 alusel formaalset vastuvõetamatus vastuväidet, vaidlustab ta hagi vastuvõetavuse. Ta esitab oma seisukohtade toetuseks kolm väidet. Esimese väite kohaselt on rikutud kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c. Teises väites leiab komisjon, et hagejal ei ole õigust nõuda väidetavalt õigustloova aktiga tekitatud kahju hüvitamist. Kolmandas väites asub komisjon seisukohale, et hageja ei taotlenud määruse nr 2529/97 tühistamist õigel ajal.

Esimese väide: kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c rikkumine

Poolte argumendid

- 28 Komisjon väidab, et kahju hüvitamise nõue ei ole piisavalt põhjendatud, mistõttu hagi ei vasta artikli 44 lõike 1 punktis c sätestatud vorminõuetele. Ta esitab oma seisukoha toetuseks kolm argumenti. Esiteks ei võimalda hagi määratleda tingimusi, mis on vajalikud komisjoni lepinguväliste vastutuse kindlakstegemiseks. Teiseks, mis puutub põhjuslikku seosesse, siis esitab hageja pelgalt tõendamata väite, et 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998 ei saanud ta lõhet ühenduse turule müüa. Kolmandaks, mis puudutab kahjusummat, ei esita hageja ühtki tõendit selle kohta, et ta püüdis kahju vähendada oma ajutiste tollimaksude katteks pangatagatist hankides. Kulud, mis on seotud hageja seisundi taastamisega ühenduse turul, on pelgalt hüpoteetilised.
- 29 Hageja leiab, et tema hagi vastab kõigile kodukorras sätestatud vorminõuetele. Ta ei nõustu iseäranis komisjoni väitega, et hagiavalduse lisas 6 esitatud audiitori kinnitus ei ole tõend põhjusliku seose olemasolu kohta ajutiste meetmete kehtestamise ja hageja tegevusele põhjustatud kahju vahel.
- Esimese Astme Kohtu hinnang
- 30 Vastavalt Euroopa Ühenduste Kohtu põhikirja artiklile 19, mida kohaldatakse põhikirja artikli 46 esimese lõigu kohaselt Esimese Astme Kohtu menetluse suhtes, ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punktile c peab hagiavaldus sisaldama lühikest ülevaadet põhjendustest, millele hagi tugineb. Nende nõuete täitmiseks peab hagi, milles nõutakse väidetavalt ühenduse institutsiooni tekitatud kahju hüvitamist, esitama tõendid, mille põhjal on võimalik teha kindlaks hageja väidetud institutsiooni tegevuse olemasolu, samuti põhjused, mille tõttu hageja leiab, et tegevuse ja hageja väidetava kahju vahel on põhjuslik seos, ning selle kahju iseloomu ja ulatuse (29. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-113/96: Edouard Dubois et Fils vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-125, punkt 30; 29. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-13/96: TEAM vs. komisjon, EKL 1998, lk II-4073, punkt 27, ja 24. veebruari 2000. aasta otsus kohtuasjas T-145/98: ADT vs. komisjon, EKL 2000, lk II-387, punkt 74).
- 31 Käesoleval juhul selgub hagiavaldusest piisavalt, et tegevus, mida komisjonile ette heidetakse, on seotud sellega, et ta ei täitnud oma hoolsuskohustust ja hea halduse kohustust, ning sellega, et hageja õigust olla ära kuulatud rikuti menetluse käigus, millega püüti kindlaks teha, kas hageja järgis oma hinnakohustust, eeskätt 1997. aasta oktoobri aruande analüüsi käigus. Selle analüüsi põhjal tegi komisjon järelduse, et hageja rikkus hinnakohustust, ning tühistas määrusega nr 2529/97 selle ajutiselt ja kehtestas ajutised imporditollimaksud hageja toodete ühendusse suunduva impordi suhtes. Hageja väidab, et ajutiste meetmete rakendamise tõttu oli tal võimatu eksportida oma tooteid ühendusse 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998. Seetõttu jäi tal saamata hinnanguliselt 1 115 000 Norra krooni suurune tulu ja tekkis hinnanguliselt 1 000 000 Norra krooni suurune kulu seoses oma seisundi taastamisega ühenduse turul.

- 32 Sellest järeldub, et Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 19 ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c sätestatud nõuded on käesoleval juhul täidetud.
- 33 Komisjoni väited hageja väidetud kahju olemasolu ja ulatuse ning kahju ja ajutiste meetmete kehtestamise vahelise põhjusliku seose kohta puudutavad hagiavalduse sisu ning seepärast tuleks neid kontrollida nimetatud raamistikus (vt selle kohta 28. aprilli 1998. aasta otsust kohtuasjas T-184/95: Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-667, punkt 23).

- 34 Esimene väide tuleb seetõttu tagasi lükata.

Teine väide: hagejale väidetavalt kahju tekitanud akti õigustloov iseloom

Poolte argumendid

- 35 Komisjoni väitel ei saanud tema poolt hageja hinnakohustuse järgimise kontrollimisel väidetavalt toime pandud hooldsuskohustuse rikkumine iseenesest olla selline, et oleks hagejale kahju tekitanud. Hageja väidetav kahju tekkis üksnes alates 18. detsembrist 1997, mil jõustus määrus nr 2529/97, mis on õigustloov akt (18. septembri 1995. aasta otsus kohtuasjas T-167/94: Nölle vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1995, lk II-2589, punkt 51). Juhtides tähelepanu sellele, et kõik õigusaktid hõlmavad ettevalmistavaid haldusakte, väidab komisjon, et hageja ei saa minna mööda õigustloovate aktide vastutuse testist väitega, et ühenduse vastutus tuleneb neist ettevalmistavatest haldusaktidest. Esimese Astme Kohus on selle väite eespool viidatud kohtuotsuse Nölle vs. nõukogu ja komisjon punktis 52 juba tagasi lükanud. Komisjon väidab, et akti õigustloov iseloom, mis väidetavalt tekitas hagejale kahju, peaks tooma kaasa hagi vastuvõetamatuks tunnistamise.
- 36 Oma vasturepliigis juhib komisjon tähelepanu sellele, et hageja ei määratle oma repliigis haldusakte, mis tema väitel kahju tekitasid. Komisjon ei nõustu sellega, et repliigi kohaselt on käesoleva asja ning kohtuasja Nölle vs. nõukogu ja komisjon (viidatud eespool punktis 35) vahel erinevus, ning väidab esiteks, et dumpinguvastase või subsiidiumidevastase meetme õigustloov iseloom ei sõltu selle meetme vastuvõtmisest nõukogu poolt, ja teiseks, et asjaolu, mille kohaselt hageja on pigem eksportija kui importija, ja see, et määrus nr 2529/97 võis teda seetõttu isiklikult puudutada EÜ asutamislepingu artikli 173 (muudetuna EÜ artikkel 230) mõistes, sest see sarnanes tegelikult otsusega, ei saa muuta selle määruse õigustloovat iseloomu (vt selle kohta 28. novembri 1989. aasta otsust kohtuasjas C-122/86: Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1989, lk 3959, kokkuvõtlik väljaanne).
- 37 Hageja väidab esiteks, et tema kahju allikas ei ole mitte määrus nr 2529/97, vaid rida komisjoni antud haldusakte, mis tõid kaasa ajutiste meetmete kehtestamise. Ta leiab, et asjaolud, mis olid aluseks kohtuotsusele Nölle vs. nõukogu ja komisjon (viidatud eespool punktis 35), millele komisjon tugineb, erinevad käesoleva kohtuasja asjaoludest kahel olulisel põhjusel: esiteks oli meetmed, millest väidetavalt tekitatud

kahju tulenes, võtnud nõukogu ja teiseks oli hageja importija. Lisaks tehti kõik otsused, milles Euroopa Kohus leidis, et nõukogu ja komisjoni dumpinguvastase menetlusega seotud meetmed olid õigustloovad aktid, importijate esitatud kahju hüvitamise hagides. Ent eksportija olukord seoses dumpinguvastase meetmega on oluliselt erinev importija omast (vt selle kohta 23. märtsi 1979. aasta otsust kohtuasjas 113/77: NTN Toyo Bearing vs. nõukogu, EKL 1979, lk 1185, ja kohtujurist Warneri ettepanekut selles kohtuasjas, lk 1212, 1213, 1243, 1245 ja 1246, ning 21. veebruari 1984. aasta otsust liidetud kohtuasjades 239/82 ja 275/82: Allied Corporation jt vs. komisjon, EKL 1984, lk 1005).

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 38 Selle meetme iseloom, mille pärast ühenduse institutsiooni peale kaevatakse – olgu see siis seadusandlik või halduslik –, ei mõjuta kahju hüvitamise hagi vastuvõetavust. Sellise hagi kontekstis on see tegur oluline üksnes asja sisu hindamise seisukohast, kui see, mille üle vaieldakse, puudutab testi, millega selgitatakse ühenduse lepinguvälise kahju kontrollimisel välja, kui suur peab olema ühenduse institutsiooni eksimus (vt eelkõige 26. juuni 1990. aasta otsust kohtuasjas C-152/88: Sofrimport vs. komisjon, EKL 1990, lk I-2477, punkt 25; eespool punktis 35 viidatud kohtuotsust Nõlle vs. nõukogu ja komisjon, punktid 51 ja 52, ning 16. juuli 1998. aasta otsust kohtuasjas T-199/96: Laboratoires Pharmaceutiques Bergaderm ja Goupil vs. komisjon, EKL 1998, lk 2805, punktid 48–51, mida kinnitas Euroopa Kohus 4. juuli 2002. aasta otsuses kohtuasjas C-352/98 P: Bergaderm ja Goupil vs. komisjon, EKL 2000, lk I-5291).
- 39 Seepärast ei ole käesolevas etapis vaja kontrollida hagejale väidetavalt kahju tekitanud komisjoni meetme iseloomu ja kohus järeldab, et selle akti iseloom – mis see ka poleks – ei saa mingil juhul takistada käesoleva kahju hüvitamise hagi vastuvõetavust.
- 40 Seepärast tuleb teine väide tagasi lükata.

Kolmas väide: määruse nr 2529/97 tühistamise mittetaotlemine

Poolte argumendid

- 41 Komisjon väidab, et hageja ei ole taotlenud määruse nr 2529/97 tühistamist, ehkki tal oli *locus standi* selle vaidlustamiseks asutamislepingu artikli 173 alusel (vt eespool punktis 37 viidatud kohtuotsust Allied Corporation vs. komisjon, punkt 12, ja 14. märtsi 1990. aasta otsust kohtuasjas C-156/87: Gestetner Holdings vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1990, lk I-781). Õiguskindluse põhimõttest tuleneb, et kui tühistamishagi esitamise tähtaeg on möödas, siis tuleb kõnealuse akti mõju lugeda lõplikuks. Seepärast leiab komisjon, et niivõrd kui käesolevas asjas on hageja esitatud kahju hüvitamise hagi ainuvõimalik alus määruse nr 2529/97 õigusvastasus (vt selle kohta 11. juuli 1990. aasta otsust liidetud kohtuasjades C-305/86 ja C-160/87: Neotype Techmashexport vs. komisjon ja nõukogu, EKL 1990, lk I-2945, punkt 15),

mida ei ole ettenähtud aja jooksul vaidlustatud, siis on käesolev hagi vastuvõetamatu. Hagi vastuvõtmine võimaldaks kasutada EÜ asutamislepingu artiklit 215 (nüüd EÜ artikkel 288) selleks, et minna mööda asutamislepingu artiklis 173 sätestatud aegumistähtajast.

- 42 Lisaks tuleb kahju hüvitamise hagi käsitleda asutamislepinguga üksikisikutele ette nähtud õiguskaitsevahendite terviklikust süsteemist lähtuvalt (26. veebruari 1986. aasta otsus kohtuasjas 175/84: Krohn vs. komisjon, EKL 1986, lk 753, punkt 27). Seega, et käesolevas asjas oli hagejal võimalus esitada hagi asutamislepingu artikli 173 alusel, tuleb tema hagi, mis on esitatud asutamislepingu artikli 215 alusel, rahuldamata jätta, sest sellega taotleb ta tegelikult seda, et õigusvastaseks tunnistataks akt, mille tühistamist ta ettenähtud tähtaja jooksul taotlenud ei ole.
- 43 Oma vasturepliigis ei nõustu komisjon hageja repliigis esitatud tõlgendusega Esimese Astme Kohtu 10. juuli 1996. aasta määrusest kohtuasjas T-208/95: Miwon vs. komisjon, EKL 1996, lk II-635 (vt punkti 44 allpool). Ta juhib tähelepanu sellele, et selles asjas ei tunnistanud Esimese Astme Kohus vastuvõetamatuks tühistamishagi, mis esitati vaidlustatud ajutise dumpinguvastase määruse vastu, vaid otsustas, et enam ei olnud vaja langetada otsust selle meetme kohta, sest hiljem kehtestati lõplik dumpinguvastane tollimaks.
- 44 Tuginedes määrusele kohtuasjas Miwon (viidatud eespool punktis 43, punktid 26 ja 28), väidab hageja, et tal ei olnud võimalik määrust nr 2529/97 vaidlustada, võttes arvesse selle instrumendi ajutist iseloomu. Lisaks kritiseerib hageja komisjoni tõlgendust kohtuotsusest Krohn vs. komisjon (viidatud eespool punktis 42), juhtides tähelepanu sellele, et selleks, et kahju hüvitamise hagi vastuvõetavus sõltuks liikmesriigi õiguse raames olemas olevate õiguskaitsevahendite ärakasutamisest, peavad kohtupraktika kohaselt need meetmed tagama ühenduse institutsioonide meetmete tõttu kannatanud üksikisikute tõhusa kaitse (30. mai 1989. aasta otsus kohtuasjas 20/88: Roquette frères vs. komisjon, EKL 1989, lk 1553, punkt 15), ent antud juhul ei ole tegu sellise olukorraga, sest kahju hüvitamise hagi tuginetakse õigusvastasusele, mis ei tulene mitte liikmesriigi ametiasutuse, vaid ühenduse institutsiooni käitumisest (eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Krohn vs. komisjon ja 13. detsembri 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-481/93 ja T-484/93: Vereniging van Exporteurs in Levende Varkens et Nederlandse Bond van Waaghouders van Levend Vee vs. komisjon, EKL 1995, lk II-2941). See kohtupraktika ei sea kahju hüvitamise hagi vastuvõetavust mingil juhul sõltuvusse tühistamishagi esitamisest. Lõpetuseks lisab hageja, et tema hagi on vastuvõetav kooskõlas EÜ asutamislepingu artiklile 215 tugineva hagide sõltumatuse põhimõttega, mis on sätestatud eespool punktis 42 viidatud kohtuotsuses Krohn vs. komisjon.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 45 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võeti asutamislepingu artikli 215 teises lõigus sätestatud kahju hüvitamise hagi kasutusele iseseisva hagiliigina, millel on muude õiguskaitsevahendite hulgas eriline eesmärk ja mille kasutamine sõltub tema eripärasest tulenevatest tingimustest (2. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas 5/71: Zuckerfabrik Schöppenstedt vs. nõukogu, EKL 1971, lk 975, punkt 3; eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Krohn vs. komisjon, punkt 26, ja 17. mai 1990. aasta otsus kohtuasjas C-87/89: Sonito jt vs. komisjon, EKL 1990, lk I-1981, punkt 14). See erineb tühistamishagist selle poolest, et ei taotleta mitte mingi konkreetse meetme tühistamist, vaid institutsiooni poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahju hüvitamist (eespool viidatud kohtuotsus Zuckerfabrik Schöppenstedt vs. nõukogu, punkt 3; eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Krohn vs. komisjon, punkt 32, ja eespool viidatud kohtuotsus Sonito jt vs. komisjon, punkt 14). Kahju hüvitamise hagi iseseisvuse põhimõtet selgitab seega asjaolu, et sellise hagi eesmärk erineb tühistamishagi omast.
- 46 Käesoleval juhul oleks määruse nr 2529/97 vastu suunatud tühistamishagi eesmärk muuta kehtetuks hageja hinnakohustuse ajutine tühistamine ning tuua kaasa hageja toodete ühendusse suunduva impordi suhtes kehtestatud ajutiste dumpinguvastaste ja tasakaalustavate meetmete tühistamine ja ajutiste tollimaksuna tagatiseks antud summade vabastamine. Ent käesoleva kahju hüvitamise hagi puhul ei ole hagejal ühtki nimetatud eesmärki. Ta taotleb, et hüvitataks kahju, mis võrdub tema ühendusse suunatud ekspordi peatamise tõttu saamata jäänud tuluga ja ühenduse turul olnud seisundi taastamise kuludega ning mis on väidetavalt tekitatud tema ettevõttele komisjoni süülise teoga, mis tõi kaasa ajutiste meetmete kehtestamise tema toodete impordi suhtes määrusega nr 2529/97.
- 47 Isegi kui eeldada, et hageja taotles selle määruse tühistamist ettenähtud tähtaja jooksul ja tegi seda edukalt, ei oleks see mingil juhul võimaldanud tal saada hüvitist tema ettevõttele väidetavalt tekitatud kahju eest. Sellise hüvitise saamiseks oleks olnud vaja samal ajal esitada ka kahju hüvitamise hagi.
- 48 Isegi kui komisjoni argument selle kohta, et määrust nr 2529/97 tuleb lugeda aktiks, mis tekitab hageja väidetud kahju, oleks õige, ei saa hageja kahju hüvitamise hagi tunnustada vastuvõetamatuks põhjusel, et ta ei vaidlustanud määruse kehtivust ettenähtud aja jooksul.
- 49 Ehkki on tõsi, et kohtupraktika võimaldab väga täpsetes piirides tunnustada tühistamishagis huvi taotleda ajutisi meetmeid kehtestava määruse tühistamist hilisema hüvitisnõude ootuses (vt selle kohta 20. mai 1987. aasta otsust liidetud kohtuasjades C-304/86 ja C-185/87: Enital vs. komisjon, EKL 1990, lk I-2939, kokkuvõtlik väljaanne, ja eespool punktis 41 viidatud kohtuotsust Neotype Techmashexport vs. komisjon, punkt 15), ei saa nende kohtuasjade põhjal järeldada, et kahju hüvitamise hagi esitamisele peab eelnema väidetavalt kahju tekitava akti tühistamishagi. Pool võib esitada kahju hüvitamise hagi ilma, et ükski õigusnorm kohustaks teda taotlema talle kahju tekitava õigusvastase meetme tühistamist

(Euroopa Kohtu 26. oktoobri 1995. aasta määrus liidetud kohtuasjades C-199/94 P ja C-200/94 P: *Pevasca ja Inpesca vs. komisjon*, EKL 1995, lk I-3709, punkt 27, ja selles viidatud kohtupraktika).

- 50 Kahju hüvitamise hagi tuleb tunnistada vastuvõetamatuks, kui selle tegelik eesmärk on tagada lõplikuks muutunud meetme tühistamine ja kui see muudaks rahuldamise korral meetme õigusliku mõju tühiseks (15. märtsi 1995. aasta otsus kohtuasjas T-514/93: *Cobrecaf jt vs. komisjon*, EKL 1995, lk II-621, punkt 59; 4. veebruari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-93/95: *Laga vs. komisjon*, EKL 1998, lk II-195, punkt 48, ja 4. veebruari 1995. aasta otsus kohtuasjas T-94/95: *Landuyt vs. komisjon*, EKL 1998, lk II-213, punkt 48). Sellise juhtumiga on tegu näiteks siis, kui nõutakse summat, mis võrdub täpselt hageja poolt vastavalt lõplikuks muutunud meetmele tasutud tollimaksuga (vt eespool punktis 42 viidatud kohtuotsust *Krohn vs. komisjon*, punkt 33).
- 51 Käesoleval juhul ei saa aga hageja esitatud kahju hüvitamise hagi lugeda eespool punktis 46 tehtud järelduste põhjal selliseks, millega nõutakse lõplikuks muutunud määruse nr 2529/97 tühistamist ja selle õigusliku mõju tühistamist, kusjuures määrusega nr 651/98 on see mõju hageja suhtes igal juhul tühistatud (vt punkti 21 eespool). Samade järelduste valguses ei saa asuda seisukohale, et hagi nõutakse summat, mis võrdub määruse nr 2529/97 raames kogutud ajutise tollimaksuga. Et hageja ei ole importinud ühendusse oma tooteid perioodil, mil määrusega kehtestatud meetmed jõus olid, ei ole ta pidanud tasuma ajutisi tollimakse, mis selgitab seda, miks määruse nr 651/98 artikli 1 lõige 2, mis on seotud määruse nr 2529/97 raames tagatiseks antud summade vabastamisega, ei ole asjakohane. Käesoleva kahju hüvitamise hagi nõutakse hüvitist ettevõttele tekitatud kahju eest, mis erineb määruse nr 2529/97 õiguslikust mõjust – hageja tähtaegselt esitatud hagi eeltoodud määruse tühistamiseks ei oleks selles osas sihile viinud (vt punkti 47 eespool). Järelikult ei saa käesolevat asja käsitada katsena minna mööda määruse nr 2529/97 tühistamise hagi vastuvõetamatusest.
- 52 Lõpetuseks tuleb lisada, et kooskõlas asutamislepingu artikli 215 teisele lõigule tugineva hagi sõltumatuse põhimõttega, mida on täpsustatud kohtupraktikas, välistab käesoleva kahju hüvitamise meetme konkreetne eesmärk hagi vastuvõetamatuks tunnistamise põhjusel, et hageja ei vaidlustanud määruse nr 2529/97 õiguspärasust ettenähtud aja jooksul.
- 53 Järelikult tuleb kolmas väide tagasi lükata. Seetõttu tuleb hagi vastuvõetavaks tunnistada.

Põhiküsimus

- 54 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab hageja selleks, et ühendusel tekiks lepinguväline vastutus, tõendama asjaomase institutsiooni väidetava käitumise õigusvastasust, tegelikku kahju ja põhjusliku seose olemasolu käitumise ja väidetava kahju vahel (29. septembri 1982. aasta otsus kohtuasjas *Oleifici Mediterranei vs.*

EMÜ, EKL 1982, lk 3057, punkt 16; 11. juuli 1996. aasta otsus kohtuasjas T-175/94: *International Procurement Services vs. komisjon*, EKL 1996, lk II-729, punkt 44, ja eespool punktis 30 viidatud kohtuotsus *Dubois et Fils vs. nõukogu*, punkt 54). Seepärast on vaja kontrollida, kas hageja on nende eri tingimuste olemasolu kindlaks teinud.

Komisjoni käitumise väidetav õigusvastatus

Vajalik rikkumise standard

– Poolte argumendid

55 Hageja väidab, et komisjoni otsust tühistada hinnakohustus ja kehtestada selle suhtes ajutised meetmed ei tule käsitada mitte õigustloova aktina, vaid iseendale suunatud haldusaktide kogumina. Selleks, et tekiks ühenduse vastutus, ei pea hageja tõendama, et komisjoni süüline tegu saavutas raskusastme, mis on kohtupraktika kohaselt vajalik selleks, et tekiks ühenduse institutsioonide vastutus õigustloovate aktide eest.

56 Komisjon leiab, et hageja väidetud kahju saab tuleneda üksnes õigustloovast aktist, nimelt määrusest nr 2529/97. Järelikult saab talle etteheidetav käitumine muuta komisjoni hageja ees vastutavaks vaid juhul, kui on kindlaks tehtud, et käitumise õigusvastatus saavutas kõrgema raskusastme, mida nõuab kohtupraktika (eespool punktis 36 viidatud kohtuotsus *Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon jt vs. komisjon ja nõukogu* ning eespool punktis 35 viidatud kohtuotsus *Nölle vs. nõukogu ja komisjon*, punktid 51 ja 52).

– Esimese Astme Kohtu hinnang

57 Ehkki nõukogu ja komisjoni meetmeid seoses menetlusega, mis puudutab võimalike dumpinguvastaste meetmete võtmist, peab põhimõtteliselt käsitama seadusandliku tegevusena, mis hõlmab majanduspoliitiliste otsuste tegemist, mistõttu võib tekkida ühenduse vastutus nende meetmete alusel üksnes juhul, kui on rikutud üksikisikuid kaitsvat ülimuslikku õigusnormi (eespool punktis 35 viidatud kohtuotsus *Nölle vs. nõukogu ja komisjon*, punkt 51), tuleb juhtida tähelepanu käesoleva kohtuasja eripärale. Käesoleval juhul tekkis kõnealune kahju komisjoni väidetavalt õigusvastasest käitumisest 1997. aasta oktoobri aruande kontrollimisel, mille kavatsus oli selgitada välja, kas hageja oli järginud 1997. aasta kolmandas kvartalis hinnakohustust, mille heakskiitmine oli lõpetanud tema suhtes algatatud dumpingu- ja subsiidiumidevastase uurimise. Väidetavalt õigusvastane käitumine tekitas komisjonis veendumuse, et hageja oli oma hinnakohustust rikkunud. See toimus haldustoimingu käigus, mis puudutas konkreetselt ja eranditult hagejat. See toiming ei hõlmanud mingite majanduspoliitiliste valikute tegemist ja jättis komisjonile väga väikese või olematu kaalutusõiguse.

58 On tõsi, et komisjoni käitumise väidetav õigusvastatus põhjustas väidetava kahju vaid siis, kui seda kinnitas ajutiste meetmete võtmine hageja toodete impordi suhtes määruse nr 2529/97 raames. Ent selles määruses ei teinud komisjon hageja suhtes enam, kui esitas vastavad ajutised järeldused ülalnimetatud aruande analüüsi põhjal,

eeskätt lähtudes hageja poolt aruandeperioodil kehtestatud keskmisest ekspordihinnast (vt määruse nr 2529/97 üheksandat põhjendust).

- 59 Taust komisjoni poolt kirjalikes seisukohtades aluseks võetud kohtuotsustes (vt punkti 56 eespool), kus ühenduse kohus iseloomustas nõukogu ja komisjoni meetmeid dumpinguvastases menetluses õigustloovate aktidena, mis sisaldavad majanduspoliitilisi otsuseid, oli käesoleva vaidluse taustast täiesti erinev. Erinevalt käesolevast kohtuasjast nõudis hageja neil juhtudel kahju hüvitamist, kui kahju põhjustanud sündmus seisnes ühenduse ametiasutuste majanduspoliitilise otsuse tegemises nende seadusandliku võimu kontekstis.
- 60 Seega nõudsid eespool punktis 36 viidatud kohtuotsuses *Metalleftikon Viomichanikon kai Naftiliakon jt vs. komisjon ja nõukogu* hagejad hüvitist kahju eest, mis nende väitel tekkis selle tulemusel, et nõukogu tegi otsuse lõpetada dumpinguvastane menetlus, andmata komisjoni ettepaneku kohast määrust lõpliku dumpinguvastase tollimaksu kehtestamise kohta asjaomase impordi suhtes. Eespool punktis 35 viidatud kohtotsuses *Nölle vs. nõukogu ja komisjon* nõudis ühenduse importija hüvitist kahju eest, mis tekkis talle väidetavalt seoses nõukogu antud määrusega lõpliku dumpinguvastase tollimaksu kehtestamise ja ajutise dumpinguvastase tollimaksu lõpliku sissenõudmise kohta, mille Euroopa Kohus oli tunnistanud kehtetuks seoses tingimustega, mille kohaselt ühenduse institutsioonid olid valinud võrdlusriigi kõnealuste toodete normaalväärtuse määramiseks.
- 61 Lõpetuseks olgu lisatud, et pelgalt ühenduse õiguse rikkumine on antud juhul piisav selleks, et tuua kaasa ühenduse lepinguväline vastutus (vt eespool punktis 38 viidatud kohtuotsust *Bergaderm ja Goupil vs. komisjon*, punkt 44). Iseäranis sellise eksimuse leidmine, mida haldusorgan, kes tegutseb tavalise ettevaatuse ja hoolsusega, ei oleks sarnastel asjaoludel teinud, toetab järeldust, et ühenduse institutsiooni käitumine oli õigusvastane viisil, mis toob kaasa ühenduse vastutuse asutamislepingu artikli 215 alusel.
- 62 Seepärast on vaja kontrollida, kas komisjon pani 1997. aasta oktoobri aruande alusel hageja hinnakohustuse järgimise üle järelevalvet teostades toime eksimuse, mida tavalise ettevaatuse ja hoolsusega tegutsev haldusorgan ei oleks sarnastel asjaoludel teinud.

Komisjoni käitumise väidetav süülisus

– Poolte argumendid

- 63 Hageja väitel ei täitnud komisjon esiteks oma hoolsuskohustust ega hea halduse kohustust.
- 64 Hageja ütleb, et 1997. aasta kolmandas kvartalis tegi ta tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe sel perioodil ühendusse ekspordimist käsitlevate andmete

sisestamisel tehnilisi vigu. Ta lisab aga, et 1997. aasta oktoobri aruandest oli selgelt näha, et need vead olid parandatud vigaste kannete uue sisestamise teel miinusmärgiga kõnealuse summa ees ja vajaduse korral korrektsete andmete sisestamise teel. Hageja väidab, et ta tegi kõik endast oleneva, et tagada aruande ühemõttelisus.

- 65 Hageja leiab, et komisjon pidi seepärast märkama, et tema 1997. aasta oktoobri aruanne sisaldas parandatud kandeid. Aruande kontrollimisel kustutas komisjon kõik negatiivsed kanded, mistõttu ta võttis arvesse ekslikke kandeid, mis pidid olema negatiivsete kannetega parandatud. Et mitmed vead olid seotud valuutaga, milles asjaomased tehingud sooritati, oli eküüdesse konverteeritud asjaomane müügihind äärmiselt madal ja tõi kaasa tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe (roogitud, peaga) keskmise ekspordihinna märkimisväärse languse. Seepärast järeldas komisjon ekslikult, et keskmine hind oli madalam, kui hageja hinnakohustuses sätestatud miinimumhind, ja et hageja oli seda kohustust rikkunud, ning otsustas kehtestada hageja toodete impordi suhtes ajutised tollimaksud.
- 66 Hageja väitel oleks komisjon võinud lihtsalt küsida selgitusi, et 1997. aasta aruandes esitatud teabest, mis talle ebaselge tundus, õigesti aru saada. Need selgitused oleksid võimaldanud komisjonil leida, et hageja ei rikkunud oma hinnakohustust. Seega tegutses komisjon süüliselt, kui ei küsinud enne ajutiste tollimaksude kehtestamist 1997. aasta oktoobri aruande kohta selgitusi.
- 67 Teiseks, tuginedes kohtupraktikale, mille kohaselt peab asjaomasele ettevõtjale andma haldusmenetluse käigus võimaluse esitada oma seisukohad tõe ja vaidluse aluseks olevate väidetavate asjaolude asjakohasuse ning kasutatud dokumentide kohta (13. veebruari 1979 aasta otsus kohtuasjas 85/76: Hoffmann-La Roche vs. komisjon, EKL 1979, lk 461, ja 7. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas C-69/89: Nakajima All Precision vs. nõukogu, EKL 1991, lk I-2069), leiab hageja, et komisjon oleks pidanud teavitama teda olulistest faktidest ja kaalutlustest, mille põhjal ta kavatses kehtestada hageja toodete impordi suhtes ajutised tollimaksud (vt selle kohta 22. oktoobri 1991. aasta otsust kohtuasjas C-16/90: Nölle, EKL 1991, lk I-5163). Hageja on seisukohal, et kui teda oleks neist asjadest teavitatud, oleks ta saanud avaldada arvamust komisjoni järelduste kohta, mis nende märkuste valguses oleksid toonud kaasa järelduse, et ei ole vaja hinnakohustust tühistada ja ajutisi tollimakse kehtestada. Hageja sõnul oleks see võimaldanud talle tekitatud kahju ära hoida.
- 68 Komisjon eitab hoolsuskohustuse ja hea halduse kohustuse rikkumist. Ta viitab sellele, et otsusega 97/634 kiitis ta heaks 190 Norra eksportija hinnakohustused ja need eksportijad vabastati seega määrustega nr 1890/97 ja 1891/97 kehtestatud lõplikest tollimaksudest. Ta märgib, et neil asjaoludel tuli hinnakohustustes sätestatud nõudeid rangelt järgida, nii et komisjon kohtleks kõiki äriühinguid hinnakohustuste järgimise üle järelevalvet teostades võrdset.

- 69 Pärast hageja esitatud hinnakohustuse tingimuste kirjeldamist lisab komisjon, et vastavalt määruse nr 384/96 artikli 8 lõikele 10 ja määruse nr 2026/97 artikli 13 lõikele 10 võib kehtestada ajutise tollimaksu, kui on põhjust uskuda, et hinnakohustust rikutakse. Seega piisab ajutiste meetmete võtmiseks pelgalt sellest, et komisjonile näib, et hinnakohustust on rikutud, ja komisjon ei ole kohustatud välja selgitama, kas kõnealust hinnakohustust on ka tegelikult rikutud. Dumpinguvastaste meetmete süsteemi olemuse tõttu peab hinnakohustuse võtmise ettepaneku teinud äriühing ise komisjoni veenma, et pole põhjust uskuda, et ta on kehtestatud tingimused täitmata jätnud. Vastupidine otsus tähendaks kõnealuste sätete sõnastuse ja reegli, mille kohaselt peab vastav kontroll toimuma üksnes enne lõplike tollimaksude kehtestamist, eiramist (vt määruse nr 384/96 artikli 8 lõiget 9).
- 70 Komisjon väidab, et käesoleval juhul ei olnud hinnakohustuse tingimustes ette nähtud kvartaalsetes müügiaruannetes negatiivsete arvude sisestamise võimalust, et kreditarvetega ümberkäimise kohta puudus regulatsioon ja et ühe sätte kohaselt pidi hageja kõnealuse hinnakohustuse tõlgendamisel või rakendamisel tekkivate raskuste korral komisjoniga nõu pidama. Käesoleval juhul saatis hageja komisjonile lihtsalt disketi, mis sisaldas tema 1997. aasta oktoobri aruannet, esitamata mingeid selgitusi selles sisalduvate negatiivsete kannete tähenduse kohta või selle kohta, kuidas need teiste kannetega ühilduvad. Komisjon ei nõustu hageja kirjalikes seisukohtades oma nõude põhjenduseks esitatud väidetega selle kohta, et oli ilmne, et teatud kanded aruandes olid tehnilised vead, ja et need kanded ja aruandes sisalduvad negatiivsed arvud olid hõlpsasti mõistetavad.
- 71 Seetõttu eitab komisjon haldusomavoli toimepanemist. Ta leiab vastupidi, et 1997. aasta oktoobri aruanne ei vastanud nõuetele ja hageja ei teinud kõike endast olenevat, et aruannet üheselt mõistetavaks muuta. Lisaks ei saa hageja tugineda enda kaitseks väitele, et tal puuduvad selles vallas varasemad kogemused.
- 72 Teiseks leiab komisjon, et ta ei ole rikkunud hageja õigust olla ära kuulatud. Ta juhib tähelepanu sellele, et pidi analüüsima ligikaudu 90 seda liiki järelevalvearuannet nagu 1997. aasta oktoobri aruanne. Komisjon lisab, et niipea, kui tal oli põhjust arvata, et hageja rikkus oma hinnakohustust, pidi ta tegutsema võimalikult kiiresti, sest jõuluaeg, mis on lõhekaubanduses eriti tähtis periood, oli lähenemas ning seepärast oli oluline tagada tõhus kaitse, mida dumpinguvastased ja subsiidiumidevastased meetmed ühenduse tööstusele kaitseks dumpinghinnaga impordi ja/või subsideeritud impordi eest pakuvad. Lisaks ei nõua määruse nr 384/96 artikkel 7 ega määruse nr 2026/97 artikkel 12, mis reguleerivad ajutiste dumpinguvastaste ja tasakaalustavate tollimaksude kehtestamist, huvitatud isikute eelnevat teavitamist.
- Esimese Astme Kohtu hinnang
- 73 1997. aasta oktoobri aruanne, mille hageja saatis komisjonile viimase poolt selleks ette nähtud arvutidisketil, sisaldab 200 rida, mis kõik on seotud tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe (roogitud, peaga) müügiga ühenduse turul („Hageja

hinnakohustuse tingimuste kohaselt esitluse B tooted”). Aruanne on esitatud 27-tulbalise tabelina. 200 reast 12 sisaldavad negatiivseid arve.

74 Aruande viimasel leheküljel on järgmised lõppkirjed:

„[...]

Sum of Qtyw (kg) 477 725.50

Sum of CIF value * Qtyw 1 577 762.37

Sum of Qtyw sold at below 85 % of minimum price in kg 0.00

[...]”

75 Neid 1997. aasta oktoobri aruande lõppkirjeid lugedes oli esmapilgul võimalik asuda seisukohale, et hageja oli võetud hinnakohustust aruandes sätestatud perioodil järginud. Aruandest ilmnes, et ta ei olnud sõlminud ühtki tehingut hinnaga, mis oleks alla 85% keskmisest miinimumhinnast, s.o 3.25 eküüd kilogrammi kohta, mis oli hageja tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe (roogitud, peaga) ekspordile hinnakohustuses kehtestatud, ja et nende keskmine hind kõnealusel perioodil oli olnud kõrgem kui ülalnimetatud keskmine hind, s.o 3,3026 eküüd kilogrammi kohta (1 577 762.37 eküüd / 477 725,50 kg).

76 Isegi kui nõustuda, et hageja hinnakohustuse tingimused ei näinud ette võimalust lisada kvartaalsesse müügiaruandesse negatiivseid väärtuseid, ei tohtinud komisjon pärast seda, kui ta sai aruande, millest esmapilgul paistis, et hageja on hinnakohustust järginud, asuda – nagu käesoleval juhul tehti (vt punkti 11 eespool) – aruande sisu ühepoolselt muutma, kustutades negatiivseid kirjeid sisaldavad read ja asendades eespool punktis 74 viidatud lõppkirjed oma arvutustega, mis tehti muudetud aruande põhjal kõnealusel perioodil hageja küsitud keskmise ekspordihinna kohta, selgitamata hagejale põhjuseid, mis sundisid teda neid lõplikke kirjeid eirama, ja kontrollimata, kas tehtud muudatused mõjutasid esitatud teabe usaldusväärsust seoses järelevalve teostamisega hinnakohustuse järgimise üle. Otsustanud mitte aktsepteerida 1997. aasta oktoobri aruandest jäänud esmamuljet, mis oli hagejale soodne, pidi komisjon tegutsema nõuetekohase hoolsusega, et õigesti tõlgendada aruandes esitatud andmeid, millele ta kavatses rajada oma järeldused selle kohta, kas hageja tegevus tähendas hinnakohustuse järgimist kõnealusel perioodil või mitte.

77 Sellega seoses ei saa komisjon tugineda määruse nr 384/96 artikli 8 lõikele 10 ega määruse nr 2026/97 artikli 13 lõikele 10.

78 Nende sätete eesmärk on võimaldada komisjonil siis, kui parima kättesaadava teabe põhjal on põhjust uskuda, et rikutakse hinnakohustust, mille ta on algselt dumpinguvastase või subsidiumidevastase menetluse raames heaks kiitnud, võtta õigel ajal mis tahes vajalikke ajutisi meetmeid, et kaitsta ühenduse tootmisharu huve,

piiramata hilisemat sisulist kontrolli, veendumaks, kas kõnealust hinnakohustust on tegelikult rikutud.

- 79 Käesoleval juhul leiab aga Esimese Astme Kohus, et 1997. aasta oktoobri aruanne, eeskätt selle lõppkirjed, viitavad sellele, et hageja oli oma hinnakohustust järginud (vt punkte 74 ja 75).
- 80 Alles pärast seda, kui komisjon oli aruannet omal algatusel muutnud, küsimata ettevaatusabinõuna hagejalt, mis mõju tema ühepoolisel tegevusel hageja esitatud teabe usaldusväärsusele võib olla, järeltas komisjon, et hageja on hinnakohustust ilmselgelt rikkunud. 1997. aasta oktoobri aruandes sisalduvaid andmeid, mida sel viisil muudeti, ei saa lugeda eespool punktis 77 viidatud sätete mõistes parimaks teabeks, millele rajada järeltas selle kohta, kas hageja oli oma hinnakohustust järginud.
- 81 Asjaolu, et lõhemüügis eriti olulise aastalõpupidustuste ajani jäänud perioodil oli komisjon kohustatud analüüsima enam kui 90 aruannet, mis sarnanesid 1997. aasta aruandega, ei saa iseenesest õigustada sellesse aruandesse ühepoolset tehtud komisjoni muudatusi, kui aruande põhjal näis esmapilgul, et hinnakohustust on järgitud. Niipea kui komisjon otsustas muuta aruannet, mis *prima facie* viitas sellele, et hageja on hinnakohustust järginud, ei saanud olukorra kiireloomulisus õigustada komisjoni hoolsuskohustuse leevendumist tõendite kontrollimisel, millele ta kavatses oma järeltase vastavas küsimuses rajada.
- 82 Eeltoodust järeltas, et 1997. aasta oktoobri aruannet analüüsides pani komisjon toime eksimuse, mida sarnases olukorras tavalist ettevaatust ja hoolsust üles näidanud haldusorgan ei oleks toime pannud.
- 83 Mis puutub väitesse, et rikuti hageja õigust olla ära kuulatud, siis tuleb märkida, et hageja ei väida, et tal oleks sellega seoses tekkinud kahju, mille põhjustas komisjoni poolt 1997. aasta oktoobri aruande analüüsimisel toime pandud õigusvastane tegu ja mis erineb ajutiste meetmete kehtestamisest tulenevast kahjust. Seega puudub vajadus otsustada, kas enne määruse nr 2529/97 vastuvõtmist hagejat oma järeltastest teavitamata jättes rikkus komisjon hageja õigust olla ära kuulatud.
- 84 Siiski tuleb lisada, et ka hageja käitumine ei olnud täiesti veatu. Nagu komisjon märgib, puudusid 1997. aasta oktoobri aruandes negatiivseid arve sisaldanud ridade, s.o 8, 14, 29, 36, 37, 52, 100, 138, 178, 179, 195 ja 196 juures selgitused.
- 85 Vastupidi hageja väitele ei olnud vigu – mis hageja poolt kirjalikes seisukohtades antud selgituste kohaselt olid seotud valuutaga, milles kõnealune tehing sooritati, arve brutosummaga või sama tehingu mitmekordse kirjendamisega – sisaldavad read ega vigu sisaldavate ridade ja negatiivseid, vigu parandavaid kirjeid sisaldavate ridade vaheline suhe 1997. aasta oktoobri aruande – mis sisaldas suurt hulka andmeid, nagu

eespool punktis 73 viidatud – lugemisel ilmselged. Kohati oli viga sisaldava rea ja seda parandava rea vahel mitu rida.

- 86 Teiseks, nagu hageja hiljem esitatud selgitustest ilmneb, ei olnud kõik 1997. aasta oktoobri aruandes esitatud negatiivsed arvud sama tähtsusega.
- 87 Hageja kirjalikes seisukohtades esitatud selgitustest ilmneb, et enamik arve, eeskätt ridadel 14, 29, 36, 37, 100, 138, 178, 179, 195 ja 196 esitatud arvud olid mõeldud selleks, et valesti sisestatud arvud täielikult parandada. Samadest selgitustest ilmneb ka see, et teatud vigased read parandati kõnealust tehingut uuesti sisestamata. Ülejäänud vigu sisaldavad tehingud sisestati uuesti pärast algset kirjet mõjutava vea parandamist negatiivse kirje lisamise teel.
- 88 Teisest küljest ilmneb hageja poolt komisjonile 7. jaanuari 1998. aasta kirjas esitatud selgitustest (vt punkti 13 eespool), et sarnaselt komisjoni ametnike arusaamale sellest kirjast (vt eespool punktis 14 viidatud kirjavahetust hagejaga 8. jaanuaril 1998) ei olnud ridadel 8 ja 52 esitatud negatiivsed arvud mõeldud selleks, et parandada kõik asjaomase tehingu algele kirjele vastaval real või vastavatel ridadel esitatud arvud, vaid üksnes mõningad arvud – esitatud vastavalt ridadel 5, 6 ja 49 –, et võtta arvesse asjaolu, et osa selle tehinguga hõlmatud kogustest ei olnud klient kätte saanud või vastu võtnud, mistõttu ühelgi juhul ei olnud nende eest ka makstud.
- 89 Võttes arvesse 1997. aasta oktoobri aruande keerukust, ilmsete seoste puudumist vigaste ridade ja negatiivse väärtusega ridade vahel ning nende väärtuste mitmetähenduslikkust, oleks hageja ilma küsimata pidanud saatma komisjonile koos aruandega ka selgitused aruande mõistmiseks. Edastades 1997. aasta oktoobri aruande ilma ühegi asjakohase märkusega, oli hageja süüdi hooletuses, mis, nagu nähtub komisjoni poolt 5. jaanuaril 1998 saadetud kirjast (vt punkti 11 eespool), ajas komisjoni ametnikud segadusse. Täpsustused oleksid võimaldanud neil algusest peale mõista, et negatiivsete arvude lisamine oli põhjendatud, ja saada aru, et tervikuna kinnitasid hageja poolt ühenduse turul kõnealuse kvartali jooksul sooritatud müügitehinguid kajastavad andmed 1997. aasta oktoobri aruande lõppkirjetes esitatud järeldusi, s.o et hageja järgis hinnakohustust kõnealusel perioodil.
- 90 Hageja varasemate asjaomaste kogemuste puudumine ei vabanda automaatselt seda, et ta jättis 1997. aasta oktoobri aruandele lisamata selgitused, mis olid vajalikud aruande teatud osade korrektseks mõistmiseks.
- 91 Võttes arvesse eespool punktides 73–90 esitatud analüüsi, leiab Esimese Astme Kohus, et hageja ja komisjon olid uurimise jooksul, mil püüti välja selgitada, kas hageja järgis 1997. aasta kolmandas kvartalis oma hinnakohustust, ja mille lõpus komisjon leidis, et hinnakohustust on ilmselgelt rikutud ja et hageja toodete impordi suhtes on vaja võtta ajutisi meetmeid määruse nr 2529/97 raames, võrdselt süüdi. Hageja, kes jättis 1997. aasta oktoobri aruandele lisamata selgitused, mida oli vaja selles kajastatud negatiivsete väärtuste korrektseks mõistmiseks, näitas üles hooletust,

mida tavalist ettevaatust ja hoolsust üles näitav ettevõtja teinud ei oleks. Isegi kui võtta arvesse, et selline tegevus ei ole hageja jaoks regulaarne, ja segadust, mida selline tegevus võis aruande lugemisel põhjustada, leiab Esimese Astme Kohus, et komisjoni reaktsioon, mille tulemusena ta muutis aruannet ühepoolset, hoolimata sellest, et *prima facie* tundus, et hageja oli kõnealusel perioodil oma hinnakohustust järginud, oli ebaproportsionaalne ja seega õigusvastane ning seda ei saa mingitel asjaoludel õigustada.

- 92 Kui hagejale väidetavalt tekitatud kahju on tõendatud kas või osaliselt ja kui on ilmne, et kahju ja tema toodete impordi suhtes kehtestatud ajutiste meetmete vahel on põhjuslik seos, siis tuleb komisjoni hüvitamiskohustuse kindlakstegemisel võtta arvesse asjaolu, et kummalgi poolel lasub kõnealuste sündmuste eest võrdne vastutus.

Väidetav kahju ning põhjuslik seos selle ja komisjoni süüülise käitumise vahel

Poolte argumendid

- 93 Hageja väidab, et ajutiste meetmete kehtestamine tekitas talle kahetist kahju, mis on seotud esiteks alates meetmete jõustumisest saamata jäänud tuluga ja teiseks kuludega, mida ta oli sunnitud kandma oma seisundit ühenduse turul taastades.
- 94 Mis puutub esimesse kaebusse, siis väidab hageja, et ajutiste meetmete kehtestamise tõttu ei saanud ta müüa oma tooteid ühenduses 18. detsembrist 1997, mil jõustus määrus nr 2529/97, kuni 25. märtsini 1998, mil tema hinnakohustus määruse nr 651/98 raames taastati. Selle kaebuse toetuseks esitab ta hagiavalduse lisas 6 välisaudiitori väljastatud kinnituse. Majanduslikel põhjustel, mis on seotud eeskätt tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe müügi mahuga, hageja madala kasumimarginaali ja tema kapitaliga, ei olnud tal võimalik esitada pangatagatist, mida komisjoni kehtestatud ajutiste tollimaksude katmiseks vaja oli. Tuginedes oma ekspordiantmetele kahe eelmise aasta sama perioodi jooksul, s.o ajal, mil kehtis määrus nr 2529/97, nende aastate keskmisele kasumimarginaalile ja nende Norra eksportijate, kelle hinnakohustused jõusse jäid, määruse kehtivuse aja keskmisele kasumimarginaalile, hindab hageja oma saamata jäänud tulu suuruseks 1 115 000 Norra krooni.
- 95 Teise kaebuse osas leiab hageja, et tal tuli teha ja tuleb senini teha märkimisväärseid kulutusi, et oma seisund ühenduse turul taastada. Ta hindab selle kahju suuruseks 1 000 000 Norra krooni.
- 96 Oma repliigis leiab ta, et ajal, mil ajutised tollimaksud kehtisid, ei saanud ta komisjonilt kordagi kinnitust selle kohta, et ta tohib täie kindlusega jätkata oma toote eksportimist ühendusse, sest võis eeldada, et ajutisi tollimakse ei kinnitata. Alles määruse nr 651/98 avaldamisel 24. märtsil 1998. aastal võis hageja olla kindel, et ajutised meetmed on tühistatud ja tema hinnakohustus taastatud.

- 97 Järgmiseks lükkab hageja tagasi komisjoni väite, et ainsad kulud, mida ta oleks pidanud kandma, kui ta oleks jätkanud eksportimist ajal, mil ajutised tollimaksud kehtisid, oleksid seondunud pangatagatise hankimisega. Hageja leiab, et kuna tollimaksude jõustumisel ei olnud tal võimalik teada, et need hiljem tühistatakse, oli tema ainus võimalik lähenemisviis selleks, et katta lisakulud, mida kõnealuste tollimaksude kehtestamine kaasa tõi, suurendada müügihinda summa võrra, mis vastas tollimaksumääradele, sest vastasel korral oleks ta teeninud kahjumit, mida hiljem poleks saanud tasaarveldada. Hageja märgib sellega seoses, et lõviosa tema müügist ühendusse toimub DDP alusel. Komisjoni esitatud väide, mille kohaselt oleks hageja saanud ajal, mil kehtisid ajutised tollimaksud, jätkata eksporti samade hindadega, on vastuolus komisjoni poolt dumpinguvastaste tollimaksude kehtestamise suhtes viljeletava poliitikaga, sest need maksud peaksid tooma kaasa hinnataseme tõusu ühenduse turul ja kui viimast ei juhtu, siis saab komisjon algatada absorptsioonivastase uurimise määruse nr 384/96 artikli 12 lõike 1 alusel ning vajaduse korral suurendada kehtestatud tollimaksumäära.
- 98 Lõpetuseks kritiseerib hageja meetodit, mida komisjon kasutab tema saamata jäänud tulu arvutamiseks, juhtides tähelepanu sellele, et see ei võta arvesse lõheturule omaseid hooajalisi kõikumisi.
- 99 Komisjon on seisukohal, et hageja ei ole tõendanud, et ta ei saanud oma impordi suhtes kehtestatud ajutiste tollimaksude tõttu lõhet ühendusse müüa. Hageja ei saa vältida oma tõendamiskoormust väitega, et selliste tollimaksude automaatne kehtestamine välistab igasuguse võimaluse tema lõhet ühendusse eksportida.
- 100 Komisjon leiab, et igal juhul pidi hageja võtma meetmeid juba saadud kahju vähendamiseks. Viidates hageja käibele ajavahemikus 1997. aasta juulist 1998. aasta septembrini, leiab komisjon, et kui määruse nr 2529/97 kehtivusajal oleks hageja müünud igal kuul sama koguse ja tema turuosa ühenduse turust oleks püsinud sama suurena kui viimastel kuudel enne määrusega kehtestatud tollimaksude jõustumist, siis oleks tollimaksude summa olnud 296 110 eküüd. Võttes arvesse, et tegu oli ajutiste tollimaksudega, oleks piisanud sellest, kui hageja oleks esitanud tagatise lõplikult sissenõutavate tollimaksude tasumise kohta. Hageja ei ole aga esitanud tõendeid, mis näitaksid, et ta püüdis hankida sellist tagatist või et majanduslikel põhjustel ei õnnestunud tal seda saada. Komisjon leiab, et kõige mõistlikum oluks, kui hageja oleks hankinud kõnealuse tagatise võimalikult väikeste kuludega ja jätkanud oma toodete müüki ühendusse samade hindadega. Eeltoodu kehtib eelkõige lähtudes tõsiasjast, et 5. jaanuari 1998. aasta kirjaga sai hageja komisjonilt kinnituse, et tema hinnakohustus taastatakse ja et ajutisi tollimakse ei nõuta sisse, kui komisjon leiab, et hinnakohustust 1997. aasta kolmandas kvartalis ei rikutud. 2. veebruari 1998. aasta kirjas kinnitas komisjon hagejale lisaks, et ta jõudis järeldusele, et ajutised tollimaksud ei muutu lõplikeks.
- 101 Komisjon lisab, et selline asjade käik oleks säästnud hagejat kulutustest oma seisundi taastamiseks ühenduse turul. Igal juhul ei ole hageja esitanud mingeid tõendeid, mis

toetaksid tema väidet, et ta on teinud märkimisväärseid jõupingutusi oma turuosa tagasivõitmiseks.

- 102 Vasturepliigis leiab komisjon esiteks, et hageja oleks pidanud sel ajal mõistma, et kui tema selgitused 1997. aasta oktoobri aruande kohta vastavad tõele, siis tollimakse sisse ei nõuta. Komisjon nendib, et see oli komisjon ise, kes andes määruse nr 2529/97 ja määruse nr 651/98 kehtestas meetmed hageja impordi suhtes ja hiljem hageja seisundi taastas. Ta leiab, et nõukogul ei olnud seaduslikku õigust otsustada käesoleval juhul ajutisi tollimakse sisse nõuda, kui kahju ühenduse tootmisharule puudus. Lisaks ei ole kunagi varem ajutisi tollimakse sisse nõutud käesoleva asjaga sarnastel asjaoludel, kui ajutisele meetmele ei ole järgnenud lõpliku tollimaksu kehtestamist.
- 103 Järgmiseks leiab komisjon, et kui perioodil, mil kehtisid ajutised tollimaksud, oleks hageja otsustanud oma tooteid ühendusse eksportida, kergitades nende hinda tollimaksumäära võrra, siis oleks ta teeninud arvestatavat kasumit, sest neid tollimakse lõplikult sisse ei nõutud. Isegi kui hageja oleks ilmsetel ärielistel põhjustel otsustanud jätkata oma toodete müümist ühendusse sel perioodil samade hindadega, ei oleks ta samal põhjusel komisjoni arvates kannatanud muud kahju kui pangatagatise maksumus. Komisjon ei nõustu hageja väitega, mis tugineb määruse nr 384/96 artikli 12 lõikele 1, et ekspordi jätkamine samade hindadega pärast määruse nr 2529/97 jõustumist oleks olnud vastuolus komisjoni viljeletava poliitikaga.
- 104 Lõpetuseks vaidleb komisjon vastu hageja kaebustele seoses meetodiga, mida ta kasutas saamata jäänud tulu arvutamiseks seoses perioodiga, mil kehtisid ajutised tollimaksud. Lisaks leiab komisjon vigu hageja kasutatud metoodikas, mille aluseks on kahe eelmise aasta käive perioodil, mis vastab perioodile, mille jooksul kehtisid ajutised tollimaksud, samas kui esimesel neist ei kehtinud Norra lõhe suhtes mingeid dumpinguvastaseid meetmeid.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 105 Esiteks on vaja välja selgitada, kas hageja on tõendanud, et talle või tema ettevõttele tekkis tegelik kahju, nagu ta väidab.
- 106 Mis puudutab esimest, s.o ajavahemikul 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998 saamata jäänud tulu, siis tuleb nentida, et komisjoni esitatud andmed tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe ühendusse eksportimise kohta hageja poolt 1997. aasta juulist 1998. aasta septembrini näitavad, et hageja peatas täielikult oma ekspordi ligikaudu 1997. aasta detsembri keskpaigast 1998. aasta märtsi lõpuni. Hageja äritegevuse peatamist ühenduse turul kinnitab ka audiitorfirma kinnitus, mis on esitatud hagiavalduse lisas 6 ja milles on öeldud:
„[K]äesolevaga kinnitame, et [hageja] raamatupidamisdokumentide kohaselt ei ole toimunud atlandi väärislõhe müüki ühendusse 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998.”

- 107 Kohtutoimikust ei nähtu, et sel perioodil oleks hageja suutnud kas või osaliselt korvata ühenduse turule suunatud ekspordi täielikku puudumist oma toodete müügi vastava suurendamisega teistel maailma turgudel. Komisjon ei ole esitanud sellist argumenti ka oma kirjalikes seisukohtades ega kohtuistungil.
- 108 Komisjoni poolt pärast hageja ruumide kontrollimist 26. ja 27. jaanuaril 1998. aastal (vt punkti 18 eespool) koostatud aruandest selgub, et pärast ajutiste tollimaksude kehtestamist vähenes hageja äritegevus järsult ja et tema juhatuse liikmed ütlesid, et nad peavad ilmselt tootmise lõpetama, kui tollimaksud kinnitatakse. Selles aruandes on lisatud, et pärast ajutiste meetmete jõustumist õnnestus hagejal eksportida oma toodangut üksnes Jaapanisse. Ent eelnevate seisukohtade valguses tuleb seda viimast väidet tõlgendada selliselt, et see viitab, et hagejal õnnestus leida juurdepääs Jaapani turule, mitte nii, et hageja äritegevus suundus teisele turule, et korvata ühenduse müügi täielikku puudumist.
- 109 Neil asjaoludel on vaja hinnata hagejale ühendusse suunatud ekspordi peatamisega 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998 põhjustatud saamata jäänud tulu suurust. Seda saamata jäänud tulu tuleb lugeda võrdseks tuluga, mida ta oleks teeninud, kui ta oleks saanud sel perioodil ühendusse eksportimist jätkata.
- 110 Selleks on vaja esmalt teha kindlaks, mil määral vähenes hageja eksport ühendusse pärast seda, kui 1. juulil 1997 jõustus tema hinnakohustus, mis oleks igal juhul edasi kehtinud, kui ta oleks ühendusse eksportimist kõnealusel perioodil jätkanud. Usaldusväärse arvutuse tegemiseks tuleb kontrollida hageja müügisuundumusi ühenduses aastatel 1996–1997 ajavahemikus 1. juulist 17. detsembrini.
- 111 Sellega seoses näib 14. aprillil 2000. aastal hageja poolt vastuseks Esimese Astme Kohtu kirjalikule küsimusele saadetud arvude põhjal, et 1. juulist 17. detsembrini 1997 eksportis hageja ühendusse 1 271 304 kilogrammi tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhet, võrrelduna samal perioodil 1996. aastal täheldatud 2 030 883 kilogrammiga, mis tähendab langust 759 579 kilogrammi võrra ehk müüginahku 37%list vähenemist ühenduse turul.
- 112 Selle põhjal võib öelda, et kui hageja oleks jätkanud ühendusse eksportimist hinnakohustuse raames 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998, siis oleks tema atlandi väärislõhe müük olnud 63% (100% – 37%) sellest, mis realiseeriti ühenduse turul sama perioodi jooksul eelmisel aastal. Ülalnimetatud vastuses hageja esitatud arvudest selgub, et ta eksportis ühendusse ligikaudu 450 000 kg tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhet 18. detsembrist 1996 kuni 31. jaanuarini 1997, 210 000 kg 1997. aasta veebruaris ja 230 000 kg 1.–25. märtsini 1997.
- 113 Seega võib hinnata, et hageja tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe müük ühenduse turul oleks 18. detsembrist 1997 kuni 31. jaanuarini 1998 olnud ligikaudu 284 000 kg (63% 450 000 kilogrammist), 132 000 kg (63% 210 000 kilogrammist)

1998. aasta veebruaris ja 145 000 kg (63% 230 000 kilogrammist) 1.–25. märtsini 1998.

- 114 Ülalnimetatud vastuses hageja esitatud teabest ilmneb, et 1. juulist 17. detsembrini 1997 teenis hageja tooteid oma hinnakohustuse raames ühendusse eksportides keskmiselt 1 307 539 Norra krooni suurust kasumit 1 271 304 kg kohta, s.o 1,028 Norra krooni kilogrammi kohta. Selle põhjal võib järeldada, et kui ta oleks jätkanud eksportimist selle hinnakohustuse alusel 18. detsembrist 1997 kuni 25. märtsini 1998, oleks ta teeninud kasumit, mis võrdub 292 000 Norra krooniga (284 000 kg x 1,028 Norra krooni kilogrammi kohta), 135 000 Norra krooniga (132 000 kg x 1,028 Norra krooni kilogrammi kohta) ja 150 000 Norra krooniga (145 000 kg x 1,028 Norra krooni kilogrammi kohta) vastavalt 18. detsembrist 1997 31. jaanuarini 1998, 1998. aasta veebruaris ja 1.–25. märtsini 1998.
- 115 Hageja saamata jäänud tulu on seega 292 000 Norra krooni 18. detsembrist 1997 kuni 31. jaanuarini 1998, 135 000 Norra krooni 1998. aasta veebruaris ja 150 000 Norra krooni 1.–25. märtsini 1998.
- 116 Mis puutub kuludesse, mis on seotud hageja seisundi taastamisega ühenduse turul, siis tuleb lisada, nagu märgib komisjon, et vastupidi kohtupraktikas väljakujunenud nõudele (vt 15. juuni 2000. aasta otsust kohtuasjas C-237/98 P: Dorsch Consult vs. nõukogu, EKL 2000, lk I-4549, punkt 23, ja selles viidatud kohtupraktika) ei esita hageja ühtki tõendit, mis kinnitaks, et ta on tõepoolest teinud selliseid kulutusi ja et ta jätkab nende tegemist. Lisaks tuleb märkida, et komisjoni poolt kostja vastuses esitatud arvude kohaselt, mida hageja oma repliigis ei vaidlustanud, on hageja suuresti taastanud oma osa ühenduse turust alates 1998. aasta juunist. Tema nimetatud kuul ühendusse eksporditud tehistingimustes kasvatatud atlandi väärislõhe moodustas tegelikult Norrast pärit lõhe koguekspordist ühendusse 1,60% turust, samas kui komisjoni samade andmete kohaselt oli hageja turuosa viie kuu jooksul enne määruse nr 2529/97 jõustumist olnud keskmiselt 1,38%. Seetõttu leiab Esimese Astme Kohus, et seda liiki kahju tekkimist ei ole hageja tõendanud.
- 117 Nüüd on vaja teha kindlaks, kas esineb põhjuslik seos eespool punktides 105–116 viidatud hageja ettevõttele tekitatud kahju ja komisjoni süülise käitumise vahel, mida kinnitab määrus nr 2529/97 ja mis ilmneb uurimisest eespool punktides 73–82 ja 91.
- 118 Asutamislepingu artikli 215 mõistes esineb põhjuslik seos siis, kui asjaomase institutsiooni eksimuse ja kahju vahel on otsene kausaalne seos, kusjuures tõendamiskoormus lasub hagejal (30. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas T-146/96: Coldiretti jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1998, lk II-3841, punkt 101, ja selles viidatud kohtupraktika). Ühendust ei saa lugeda vastutavaks muu kahju eest peale selle, mis on asjaomase institutsiooni rikkumise piisavalt otsene tagajärg (vt eelkõige 19. mai 1982. aasta otsust liidetud kohtuasjades 64/76 ja 113/76, 167/78 ja 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79: Dumortier jt vs. nõukogu, EKL 1979, lk 3091, punkt 21; 18. septembri 1995. aasta otsust kohtuasjas T-168/94: Blackspur jt vs.

nõukogu ja komisjon, EKL 1995, lk II-2627, punkt 52, ja eespool punktis 30 viidatud kohtuotsust TEAM vs. komisjon, punkt 68).

- 119 Käesolevas kohtuasjas ilmneb audiitorfirma väljastatud kinnitusest, mida on analüüsitud eespool punktis 106, et periood, mille jooksul hageja peatas ühendusse suunatud ekspordi, langeb kokku perioodiga, mille jooksul tema toodete impordi suhtes kohaldati määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutisi meetmeid. Seda tuleb tõlgendada kui tõendit põhjusliku seose olemasolu kohta rikkumiste vahel, eeskätt komisjoni toimepandud rikkumiste vahel, mis toovad ühest küljest kaasa ajutiste meetmete kehtestamise ja teisest küljest saamata jäänud tulu.
- 120 Ei saa eitada, et kui selliseid rikkumisi ja neile järgnenud ajutisi meetmeid ei esinenuks, oleks hageja jätkanud oma ekspordi ühendusse kooskõlas oma hinnakohustusega. Sellisel juhul ei oleks tal ühenduse turul tulu saamata jäänud. Komisjoni rikkumine 1997. aasta oktoobri aruande analüüsimisel – mis kinnitati määrusega nr 2529/97 – on seega põhjuslikus seoses eespool punktis 118 viidatud kohtupraktika tähenduses hageja ettevõttele põhjustatud kahjuga.
- 121 Eespool punktis 119 nimetatud tõendid aga iseenesest ei tõenda, et kogu hageja punktis 115 viidatud tulu jäi saamata eranditult nende rikkumiste tõttu, eeskätt komisjoni rikkumiste tõttu, mis tõid kaasa ajutiste meetmete võtmise. Sellega seoses on vaja teha kindlaks, kas kohtupraktika nõuete kohaselt näitas hageja üles mõistlikku hoolsust talle väidetavalt tekitatud kahju ulatuse piiramisel – millega komisjon ei nõustu (vt 19. mai 1992. aasta otsust liidetud kohtuasjades C-104/89 ja C-37/90: Mulder jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1992, lk I-3061, punkt 33; 5. märtsi 1996. aasta otsust liidetud kohtuasjades C-46/93 ja C-48/93: Brasserie du Pêcheur ja Factortame, EKL 1996, lk I-1029, punkt 85, ja 16. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-284/98 P: parlament vs. Bieber, EKL 2000, lk I-1527, punkt 57).
- 122 Komisjon väidab, et võttes arvesse asjaolu, et määrusega nr 2529/97 kehtestatud tollimaksud olid ajutised, oleks hageja saanud tagasihoidliku summa eest pangatagatise hankimisel jätkata ühendusse ekspordimist samade hindadega.
- 123 Sellega seoses ei vaidle pooled selle üle, et sel ajal eksportis hageja oma tooteid ühendusse peamiselt DDP süsteemi raames. Selle süsteemi kohaselt oleks ta olnud kohustatud maksma määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutisi dumpinguvastaseid ja tasakaalustavaid tollimakse asjaomastele tolliasutustele, kui ta oleks ekspordinud ühenduse turule perioodil, mil kehtisid ajutised meetmed. Sel põhjusel oleks hageja, mitte tema ühenduses asuvad kliendid, kohustatud esitama pangatagatise sedasorti müügiga seotud ajutiste tollimaksude katmiseks ning määruse nr 384/96 artikli 7 lõike 3 ja määruse nr 2026/97 artikli 12 lõike 2 kohaselt sõltub kõnealuste toodete vaba ringlus ühenduses tagatise olemasolust.
- 124 Isegi kui eeldada, et hageja, kes ei ole vaidlustanud komisjoni seisukohti sellise pangatagatise maksumuse suhtes, hankis pangatagatise, leiab Esimese Astme Kohus,

et eksportides ühendusse perioodil, mil tema toodete impordi suhtes rakendati määrust nr 2529/97, oleks hageja võtnud ebatavalise äririski, mis oleks ületanud iga äriettevõtte jaoks vastuvõetava riskimäära. Kui pärast pangatagatise väljastamist otsustanuks hageja, nagu komisjon soovitab, eksportida oma tooteid ühendusse endiste hindadega, ilma et oleks lisanud ajutiste tollimaksude summa hageja poolt ühenduse klientidelt küsitud hindadele, siis oleks ta võtnud riski need tollimaksud ise tasuda, juhul kui neid oleks lõplikult sisse nõudma hakatud. Et sel ajal ei olnud hagejal võimalik ette näha, kuidas asi kokkuvõttes laheneb, ei olnud tal seega muud võimalust, kui suurendada oma ekspordihindu nende ajutiste tollimaksude võrra. Võttes arvesse eeskätt lõhet müüvate ühenduse äriühingute ja oma hinnakohustuste tingimuste kohaselt ühenduse turul kõnealusel perioodil müüki jätkata saanud arvukate Norra eksportijate pakutavat konkurentsi, võis hageja mõistlikult leida, et sel perioodil tal sellel turul oma toodetele müügivõimalusi leida ei õnnestu.

- 125 Neid asjaolusid arvestades ei saa seda, et hageja ei teinud katset eksportida oma tooteid ühendusse kõnealusel perioodil, käsitada eespool punktis 121 viidatud kohtupraktikas sätestatud mõistliku hoolsuskohustuse rikkumisena väidetavalt tekitatud kahju ulatuse piiramisel.
- 126 Komisjon on seisukohal, et ta andis hagejale varakult kinnituse selle kohta, et tema hinnakohustus taastatakse, ja et määrusega nr 2529/97 tema toodete suhtes kehtestatud ajutisi tollimakse ei kinnitata.
- 127 Sellest hoolimata leiab Esimese Astme Kohus, et oma 5. jaanuari 1998. aasta kirjas (vt punkti 11 eespool) teatas komisjon, et ta on valmis kaaluma oma seisukohta hageja suhtes õigel ajal edastatud uusi andmeid arvestades. Ta ei pakkunud aga hagejale mingit kindlustunnet seoses tema hinnakohustuse taastamisega ega määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutiste tollimaksude kinnitamata jätmisega.
- 128 Vastab tõele, et oma 30. jaanuari 1998. aasta kirjas, mida on mainitud eespool punktis 19, teavitas komisjon hagejat, et tal ei ole enam põhjust uskuda, et hageja rikkus oma hinnakohustust, et hageja toodete impordi suhtes kehtestatud ajutised tollimaksud tühistatakse eeldatavasti ja et hinnakohustus taastatakse niipea, kui jõustub tollimaksude tühistamine, või 19. aprilliks 1998, olenevalt sellest, kumb sündmus varem kätte jõuab. Ent oma 2. veebruari 1998. aasta kirjas teatas komisjon – kes kohtuistungil ei vaidlustanud, et see kiri oli vastuseks hageja päringule tingimuste kohta, mille alusel ta võib taaslustada ühendusse eksportimist enne hinnakohustuse taastamist – pärast määruse nr 384/96 artikli 7 lõike 3 sisu meenutamist (vt punkti 123 eespool) järgmist:
- „Et on kavas teha nõukogule ettepanek kehtestada negatiivne lähenemisviis, s.t mitte kehtestada lõplikke tollimakse, siis määrusega (EÜ) nr 2529/97 kehtestatud ajutisi tollimakse eeldatavasti ei kinnitata vastavalt määruse (EÜ) nr 384/96 artikli 10 lõikele 3. Määruse (EÜ) nr 384/96 artikli 10 lõike 2 kohaselt vabastatakse ajutiste

tollimaksude summad ulatuses, milles nõukogu pole teinud otsust kõik ajutised tollimaksud või osa neist lõplikult sisse nõuda.”

- 129 Selle lõigu viimaste sõnade tõttu, mis viitavad sellele, et komisjoni kavatsus mitte teha lõplike tollimaksude kehtestamise ettepanekut hageja toodete suhtes ei tähendanud seda, et nõukogu ei võiks otsustada lõplikult sisse nõuda kõiki ajutiste tollimaksude raames tasutavaid summasid või osa neist, jäi olenemata nende sõnade põhjusest hageja juhatuse liikmete silmis püsima eespool punktis 124 kirjeldatud ebatavalise äririski realiseerumise võimalus juhul, kui hageja oleks taastanud ekspordi ühendusse ajal, mil kehtisid määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutised meetmed.
- 130 Ehkki kohtuasja asjaolude esinemise ajal ei olnud võimalik leida tegelikke juhtumeid, kui ajutisi tollimakse oleks lõplikult sisse nõutud olukorras, kus neid ei asendatud lõplike tollimaksudega, ei saa hagejat süüdistada selles, et vastava seisukoha lugemisel otsustas ta edasi hoiduda ühendusse eksportimisest kuni 25. märtsini 1998, mil ta teadis täie kindlusega, et alates määruse nr 651/98 jõustumisest oli tema hinnakohustus taastatud ja määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutised meetmed tema toodete impordi suhtes tühistatud.
- 131 Teisest küljest leiab Esimese Astme Kohus seoses eespool punktis 128 viidatud 30. jaanuari ja 2. veebruari 1998. aasta kirjade tõlgendamisega, et komisjon ei võtnud vajalikke ja sobivaid meetmeid, mida kahju tekitanud pool peab võtma, kui kahju – nagu antud juhul – jätkub (vt selle kohta eespool punktis 121 viidatud kohtuotsust parlament vs. Bieber, punkt 57), et piirata selle kahju ulatust, millele tema rikkumine hageja hinnakohustuse järgimise kontrollimisel oli kaasa aidanud.
- 132 Kohtutoimikust ilmneb, et pärast hageja selgituste andmist 1998. aasta jaanuari alguses (vt punkte 12 ja 13 eespool) ja tema ruumides kuu lõpus läbi viidud uurimist (vt punkti 18 eespool) oli komisjon vähemalt alates 30. jaanuarist 1998 veendunud – seda kinnitab tema sellest kuupäevast pärinev kiri –, et hageja järgis 1997. aasta kolmandas kvartalis oma hinnakohustust. Ent komisjon, kellel tema enda sõnul (vt punkti 102 eespool) – seda kinnitab lisaks asjaolu, et ta võttis vastu määruse nr 651/98 – oli käesoleval juhul ainsana õigus lõpetada ajutised meetmed, mis määrusega nr 2529/97 hageja toodete impordi suhtes kehtestati, viivitas ilma ilmselge põhjuseta 25. märtsini 1998, enne kui andis hagejale määrusega nr 651/98 formaalse juriidilise kinnituse, mille ta oleks võinud anda 1998. aasta jaanuari lõpus. Ehkki komisjon oleks võinud juba eespool nimetatud, hageja ruumides läbi viidud uurimise käigus mõista, et hageja kannatab ajutiste meetmete rakendamise tõttu märkimisväärset majanduslikku kahju (vt punkti 108 eespool), jättis ta oma 2. veebruari 1998. aasta kirjaga püsima kahtlused määrusega nr 2529/97 kehtestatud ajutiste meetmete lõpptulemuse osas. Seega veenis ta hagejat äritegevust ühenduse turul mitte taasalustama.
- 133 Asjaolu, et komisjon tegeles samal ajal mitme sarnase juhtumiga, mis sundisid teda kontrollima teavet, mis oli vajalik selleks, et lõplikult välja selgitada, kas

hinnakohustusi oli rikutud, ja asjaolu, et määruse nr 2529/97 kehtivusperioodiks oli määratud neli kuud, ei vabastanud komisjoni kohustusest taastada hageja endine olukord niipea, kui komisjon oli veendunud, et hageja järgis oma hinnakohustust kõnealusel perioodil.

- 134 Et komisjon ei võtnud vajalikke meetmeid niipea, kui hageja toodete impordi suhtes kehtestatud ajutised meetmed lõplikult kõrvaldati, tuleb komisjoni lugeda ainuvastutavaks hageja saamata jäänud tulu eest vähemalt alates 1998. aasta jaanuari lõpust.
- 135 Eeltoodust järeldub, et ehkki eespool punktides 73–92 sätestatud põhjendustel aitas hageja kaasa oma ettevõttele kahju põhjustamisele samal määral kui komisjon, on selle kahju jätkumine pärast 1998. aasta jaanuari lõppu teisest küljest seotud eranditult sellega, et komisjon ei tegutsenud nõuetekohase hoolsusega; ehkki selgitused, mille ta hagejalt sai, tegid kindlasti võimalikuks varasemate vigade parandamise ja kõrvaldasid igasuguse põhjuse jätkuvalt uskuda, et hinnakohustust oli rikutud, venitas komisjon ilma nähtava põhjuseta hageja olukorra taastamisega alguses tema suhtes kehtestatud meetmeid kõrvaldades.
- 136 Sellest järeldub, et komisjoni tuleb lugeda vastutavaks poole hagejal 18. detsembrist 1997 kuni 31. jaanuarini 1998 saamata jäänud tulu ja kogu hagejale 1. veebruarist 25. märtsini 1998 tekitatud kahju eest (vt punkti 115 eespool).
- 137 Kokkuvõttes tuleb komisjonil maksta hagejale esiteks pool 292 000 Norra krooni suurusest summast seoses hageja 18. detsembrist 1997 kuni 31. jaanuarini 1998 saamata jäänud tuluga ja teiseks 285 000 Norra krooni (135 000 + 150 000 Norra krooni) hüvitisena hagejale 1. veebruarist 25. märtsini 1998 põhjustatud kahju eest, s.o kokku 431 000 Norra krooni. Ülejäänud osas jäetakse hagi rahuldamata.

Kohtukulud

- 138 Kodukorra artikli 87 lõike 3 kohaselt võib Esimese Astme Kohus juhul, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks, otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda. Et komisjon on kohtuvaidluse kõigis olulistest küsimustes kaotanud, tuleb komisjonilt välja mõista tema enda kohtukulud ja kolm neljandikku hageja kohtukuludest. Hagejalt mõistetakse välja üks neljandik tema enda kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

- 1. Mõista komisjonilt hageja kasuks välja 431 000 Norra krooni.**
- 2. Jätta ülejäänud osa hagist rahuldamata.**
- 3. Mõista komisjonilt välja tema enda kohtukulud ja kolm neljandikku hageja kohtukuludest.**
- 4. Mõista hagejalt välja üks neljandik tema enda kohtukuludest.**

Lenaerts

Azizi

Moura Ramos

Jaeger

Mengozi

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 24. oktoobril 2000. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

H. Jung

Kolmanda koja esimees

J. Azizi